

RAPPORT

Postboks 213, 2001 Lillestrøm

Telefon: 64 84 57 60

Telefaks: 64 84 57 70

RAP: 73/2000

Avgitt: 7. november 2000

Alle tidsangivelser i denne rapport er lokal tid (UTC + 2 timer) hvis ikke annet er angitt.

Luftfartøy 1:

-type og reg.: Aerospatale SNI SOCATA TB-9 Tampico, LN-KLM
-fabr. år: 1982
-motor: Avco Lycoming O-320-D2A

Luftfartøy 2:

-type og reg.: Piper 28, ukjent modell og registrering. Flyet var hvitt med rød og blå markering på halen

Dato og tidspunkt: 18. august 2000, kl. 1940

Hendelsessted: Over Oslo-området, N 59° 49', Ø 010° 23', Lier/Asker

Type hendelse: Luftrafikkhendelse, "Airprox" – kollisjonsfare

Type flyging: Privat

Værforhold: Under skyer og i sikt på mer enn 10 km. QNH: 1007 hPa

Lysforhold: Dagslys

Flygeforhold: VMC

Reiseplan: Ingen

Antall om bord: 2 / ukjent

Personskader: Ingen

Skader på luftfartøy: Ingen

Andre skader: Ingen

Fartøysjefen

-kjønn/alder: Mann, 39 år / ukjent

-sertifikat: PPL-A / ukjent

-flygererfaring: Mer enn 400 flygetimer / ukjent

Informasjonskilder: Fartøysjefen på LN-KLM "Rapport om luftrafikkhendelse" og HSLs undersøkelser.

FAKTISKE OPPLYSNINGER

LN-KLM var underveis mellom Torp lufthavn til Kjeller flyplass. Klokken 1940 befant flyet seg i en høyde av 1 700 ft og på kurs 060°, og i posisjon over Lier/Asker i klasse G luftrom, da hans fly plutselig kom svært nær en Piper 28 som krysset LN-KLMs trasé fra venstre mot høyre. Fartøysjefen på LN-KLM gjorde en brå unnamanøver. Han mener at de to fly var i samme høyde, og at den horisontale avstanden var mindre enn 100 m. Han anser at det oppsto stor fare for et sammenstøt. Hendelsen ble rapportert til Farris APP.

Havarikommisjonen for sivil luftfart har utarbeidet denne rapporten utelukkende i den hensikt å forbedre flysikkerheten.

Formålet med undersøkelsene er å identifisere feil eller mangler som kan svekke flysikkerheten, enten de er årsaksfaktorer eller ikke, og fremme tilrådinger. Det er ikke kommisjonens oppgave å fordele skyld og ansvar. Bruk av denne rapporten til annet enn forebyggende flysikkerhetsarbeid bør unngås.

Fartøysjefen på LN-KLM skriver i et vedlegg til rapporten:

”Det at det ikke er krav om toveis radiosamband i et område over og rundt Oslo – et område med stor småflyaktivitet – gir øket risiko for nærpassering/kollisjon. Luftfartsmyndighetene og Norsk Aero Klubb oppfordrer til bruk av toveis radiosamband, men oppfordringene er ikke sammenfallende. Dette reduserer sjansene for at to fly i ovennevnte område lytter/-kommuniserer på samme frekvens – og forsterker ytterligere risikoen for farlige situasjoner.”

Luftfartstilsynet (LT) har utgitt en revidert AIC, N 29/00 27. juli i år som omhandler ”VFR trafikk over Osloområdet”. HSL tar utgangspunkt i hva som er relevant for denne hendelsen og siterer følgende utdrag:

”Det er nedsatt et utvalg som skal vurdere behovet for regulering av VFR-trafikken over Oslo-området. Utgangspunktet for dette arbeidet har vært ivaretagelse av flysikkerheten. Det er to senarier som er særlig aktuelle:

1. Kollisjon mellom fly og
2. Motorstopp på en-motors fly.

Privat VFR-flyging med fly/sightseeing over byen forekom spesielt i tiden etter nedleggingen av Fornebu. Det antas at dette i noen grad vil fortsette, men muligens ikke i samme omfang.

Luftrommet over Oslo er klasse G opptil grense for Oslo TMA som er 3 000 ft i vestre område (2 500 ft østre). Dette innebærer at det ikke er krav til verken lufttrafikkjeneste eller radiosamband. Oslo ATCC ved Oslo Approach forutsettes imidlertid å yte flygeinformasjonstjeneste i den grad det er kapasitet. LT anbefaler ikke opprettet en egen frekvens for området i tillegg til de som allerede er etablert, jo flere frekvenser jo større er muligheten for at fartøysjefene benytter forskjellige frekvenser.

I tillegg til publisert radiofrekvens for Oslo ATCC er det egne frekvenser for begge sjøflyplassene ved Fornebu. Fra og med 10. august 2000 har Norsk Aero Klubb (NAK) anbefalt sine medlemmer å bruke 122,00 MHz i Oslo-området.”

Det refereres til andre bestemmelser som er relevante ved denne hendelsen, nemlig BSL F 1-3, pkt 3.2 om forebyggelse av sammenstøt og BSL G 1-7, pkt 1.4 om lyttevakt.

Kort tid etter hendelsen har fartøysjefen detaljert omtalt kollisjonsfaren i en artikkel i Nedre Romerike Flyklubbs medlemsblad nr. 3 2000. Artikkelen ble etterfulgt av kommentar fra NAK. Her blir det bekreftet at det har hersket forvirring om bruk av nyttig/felles frekvens for Oslo-området, men at man nå i samråd med LV anbefaler frekvens 122.00 MHz brukt.

Det er også planlagt at representanter fra de største brukerne av luftrommet sammenkalles til et evalueringsmøte i løpet av høsten 2000.

HAVARIKOMMISJONENS KOMMENTARER

Dette var en flyging som fant sted i luftrom klasse G. I denne luftromsklassen etableres det ingen atskillelse mellom luftfartøy. Det er heller ikke krav til radiosamband.

Dette betyr at all flytrafikk i området må baseres på visuell atskillelse (se og bli sett). Dette prinsippet for trafikkatskillelse benyttes i stor utstrekning, men erfaring har vist at visuell atskillelse har begrenset effekt, særlig i områder hvor det blir stor trafikk tetthet. Problemet forsterkes når det i området opererer fly med stor flygehastighet. Dersom det i tillegg også blir opprettet en ordning for trafikkinformasjon innenfor området, hvor alle operatører utnytter/bruker samme radiofrekvens, vil dette også kunne høyne flysikkerheten.

I det aktuelle tilfellet synes det for HSL at det er P-28'en som har vikeplikt. Med stor sannsynlighet har dette flyets fartøysjef ikke observert LN-KLM og derfor kunne dette nærhullet finne sted.

TILRÅDINGER

HSL tilrår at Luftfartsverket og Norsk Aero Klubb vurderer i samarbeid å komme frem til en endelig beslutning snarest for en enkelt radiofrekvens som kunne utnyttes av all VFR-trafikk over Oslo-området, inkludert sjøflytrafikk. (Tilråding nr. 69/2000).